

Šperky

Výraznou a nákladnou součástí krojů na Těšínsku byly šperky. Jejich výrobu zajišťovali zlatníci v Těšíně a Jablunkově. Nejnákladněji byl zdobený jablunkovský kroj, protože jeho nositeli byli bohatí měšťané z Jablunkova. Naopak nejméně šperků patří ke kroji goralskému a orlovskému.

Ve větší míře se šperky uplatňují na ženském kroji, mužský kroj je zdoben pouze stříbrnými knoflíky na vestách a kabátech. Výjimku tvoří městečko Jablunkov, kde se šperky zdobí i mužské oděvy.

Nejběžnějším šperkem byly hočky. Stříbrná očka s ozdobou, která se přišivala k živůtku. Očky se protahoval stříbrný řetízek při stahování živůtku.

Také spinka patřila k běžným šperkům na Těšínsku. Nosila se dokonce i ke goralskému kroji. Jedná se v podstatě o stříbrnou brož, která u krku spínala ženské rukávce.

V Těšíně i jeho okolí nosily bohaté měšťanky a selky stříbrné pásy s drobnými řetízky, které volně splývaly na sukni.

Pródek neboli lancušek je náhrdelník ze stříbrných řetízků, které jsou ozdobně propojeny. Uprostřed řetízků je upevněn filigránový zlacený přívěsek. Pródek se

zavěšoval na ramínka živůtku a tvořil doplněk stříbrného pásu. Nosil se jen při významných slavnostních příležitostech.

Jablunkované se zdobili nákladnými stříbrnými řetízky – orpanty. Muži si jimi spínali mentyčku přehozenou přes ramena. Také na vestě nosili několik stříbrných řetízků se zavěšenými penízky nebo hodinkami. Stříbrný přívěsek nosili také na beranici válcovitého tvaru. Ženy si orpanty zavěšovaly do výstřihu bruclíků. Kolem krku nosily ještě šňůru filigránových perel a řetízek s penízky. Při svatbě dostaly do výbavy stříbrný, často pozlacený, pás, který byl nejnákladnější součástí kroje. Traduje se, že Jablunkovanky si ve výbavě přinesly měřičku stříbra.

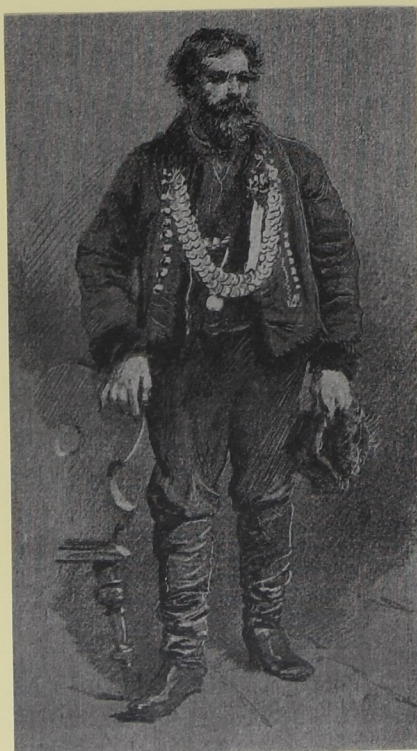
Žena v těšínském kroji se stříbrným přodkem a pásem
(Folklorní soubor Slezan, 2012)

Manželský pár v jablunkovském kroji
(Folklorní soubor Slezan, 2015)

Žena v jablunkovském kroji s karkulou na hlavě a stříbrným pásem
(polovina 19. století)

Muž v jablunkovském kroji s mohutným lancuškem na kabátě
(polovina 19. století)

Dívka v těšínském kroji se stříbrným pásem
(Folklorní soubor Olšina, 2016)